

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 27 października 2014r.

RPZ-61/13/14/JM

DECYZJA nr RPZ 31/2014

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50 poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu wobec Szybkiej Pożyczki Sp. z o.o. z siedzibą w Pile

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 tej ustawy, stosowanie przez Szybką Pożyczkę Sp. z o.o. z siedzibą w Pile we wzorcach umów postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:

1. „Każdorazowo w przypadku opóźnienia Pożyczkobiorcy w spłacie danej raty pożyczki pożyczkodawca może naliczać odsetki karne za każdy dzień opóźnienia w wysokości 0,5% kwoty pożyczki” (pkt 12 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)
2. „(...) Pożyczkodawca pobiera opłatę w wysokości po 30 zł za każde wysłane wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy” (pkt 24 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)
3. „W przypadku wypowiedzenia umowy z wyłącznej winy Pożyczkobiorcy, a w szczególności w przypadku określonym w pkt 25 Umowy Pożyczki Gotówkowej, Pożyczkobiorca zobowiązuje się zapłacić na rzecz Pożyczkodawcy, oprócz zobowiązania określonego w pkt 25, kwotę pieniężną określoną poniżej, odpowiednio do wysokości zadłużenia:
Wysokość zadłużenia wynikająca z Umowy Pożyczki Gotówkowej na dzień wypowiedzenia umowy / Kwota należności, którą Pożyczkobiorca zobowiązuje się zapłacić na rzecz Pożyczkodawcy
do 1000 zł 200 zł (słownie dwieście złotych)
od 1000 zł do 2000 zł 300 zł (słownie trzysta złotych)
powyżej 2000 zł 500 zł (słownie pięćset złotych)”
(pkt 26 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)
4. „Wszelkie spory wynikłe z zawartej Umowy o Pożyczkę Gotówkową rozstrzygać będzie sąd właściwy miejscowo i rzeczowo dla siedziby Pożyczkodawcy” (pkt 30 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)

5. „Opłata upominawcza za wysłanie pierwszego monitu (...) wynosi 30 zł; opłata upominawcza za wysłanie drugiego monitu (...) wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie trzeciego monitu (...) wynosi 50 zł” (pkt 7.3 Ogólnych Warunków Umów Pożyczki)

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania

II. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 tej ustawy, naruszenie przez Szybka Pożyczka Sp. z o.o. z siedzibą w Pile obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez nieinformowanie w umowach pożyczki zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów o: rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym oraz organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, co jest sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 11, 15 *in fine* i 21 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania

III. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 tej ustawy, naruszenie przez Szybka Pożyczka Sp. z o.o. z siedzibą w Pile obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez nieinformowanie w umowach pożyczki zawieranych w ramach procedury SMS o: rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionej pożyczki w razie odstąpienia od umowy zgodnie z rozdziałem 5 ustawy, zasadach dostępu do procedury pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, co jest sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 11, 15, 20 i 21 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania

IV. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 tej ustawy, naruszenie przez Szybka Pożyczka Sp. z o.o. z siedzibą w Pile obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zamieszczanie we wzorach oświadczeń o odstąpieniu od umowy nierzetelnych informacji wskazujących, że dla ważności odstąpienia od umowy konsument powinien wypełnić wzór oświadczenia doręczyć osobiście agentowi Szybkiej Pożyczki Sp. z o.o. we wskazanym w umowie 14-dniowym terminie, co jest sprzeczne z art. 53 ust. 4 i 5 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania

V. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 tej ustawy, niewskazywanie przez Szybka Pożyczka Sp. z o.o. z siedzibą w Pile w ulotkach reklamowych zawierających dane dotyczące kosztu pożyczki informacji o: stopie oprocentowania pożyczki i opłatach uwzględnianych w całkowitym koszcie pożyczki, całkowitej kwocie pożyczki, rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, czasie obowiązywania umowy oraz całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta- na podstawie reprezentatywnego przykładu, co jest sprzeczne z art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w zw. z art. 8 ust. 1 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania

VI. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **nakłada się na Szybka Pożyczka Sp. z o.o.** z siedzibą w Pile:

1. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt II i III sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości 9.176 zł (słownie: dziewięć tysięcy sto siedemdziesiąt sześć zł), płatną do budżetu państwa
2. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt IV sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości 4.588 zł (słownie: cztery tysiące pięćset osiemdziesiąt osiem zł), płatną do budżetu państwa
3. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt V sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości 3.059 zł (słownie: trzy tysiące pięćdziesiąt dziewięć zł), płatną do budżetu państwa.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatura w Poznaniu (dalej: Prezes Urzędu) wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy działania wybranych przedsiębiorców udzielających pożyczek konsumentom, uzasadniają wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W ramach tego postępowania kontrolą objęte zostały m.in. działania Szybkiej Pożyczki Sp. z o.o. z siedzibą w Pile (dalej: Spółka).

W toku postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Spółka zawiera z konsumentami umowy pożyczki w miejscu zamieszkania konsumentów bądź w ramach procedury SMS, w oparciu o różne wzorce umów. W przypadku umów zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów Spółka stosuje wzorzec o nazwie: umowa pożyczki gotówkowej, a w przypadku umów zawieranych z wykorzystaniem wiadomości SMS- inny wzorzec o tej samej nazwie, którego integralną część stanowią m.in. Ogólne Warunki Umów Pożyczki.

W wyniku analizy zgromadzonego materiału dowodowego Prezes Urzędu wszczął przeciwko Spółce, postanowieniem z dnia 15 maja 2014r., postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w:

I. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcach umów postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:

1. „Każdorazowo w przypadku opóźnienia Pożyczkobiorcy w spłacie danej raty pożyczki pożyczkodawca może naliczać odsetki karne za każdy dzień opóźnienia w wysokości 0,5% kwoty pożyczki” (pkt 12 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)
2. „(...) Pożyczkodawca pobiera opłatę w wysokości po 30 zł za każde wysłane wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy” (pkt 24 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)
3. „W przypadku wypowiedzenia umowy z wyłącznej winy Pożyczkobiorcy, a w szczególności w przypadku określonym w pkt 25 Umowy Pożyczki Gotówkowej, Pożyczkobiorca zobowiązuje się zapłacić na rzecz Pożyczkodawcy, oprócz

zobowiązania określonego w pkt 25, kwotę pieniężną określoną poniżej, odpowiednio do wysokości zadłużenia:

Wysokość zadłużenia wynikająca z Umowy Pożyczki Gotówkowej na dzień wypowiedzenia umowy / Kwota należności, którą Pożyczkobiorca zobowiązuje się zapłacić na rzecz Pożyczkodawcy

do 1000 zł 200 zł (słownie dwieście złotych)

od 1000 zł do 2000 zł 300 zł (słownie trzysta złotych)

powyżej 2000 zł 500 zł (słownie pięćset złotych)”

(pkt 26 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)

4. „Wszelkie spory wynikłe z zawartej Umowy o Pożyczkę Gotówkową rozstrzygać będzie sąd właściwy miejscowo i rzeczowo dla siedziby Pożyczkodawcy” (pkt 30 wzorca umowy pożyczki gotówkowej)
5. „Opłata upominawcza za wysłanie pierwszego monitu (...) wynosi 30 zł; opłata upominawcza za wysłanie drugiego monitu (...) wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie trzeciego monitu (...) wynosi 50 zł” (pkt 7.3 Ogólnych Warunków Umów Pożyczki)

II. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez nieinformowanie w umowach pożyczki zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów o: rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, kwocie odsetek należnych w stosunku dziennym oraz organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, co może być sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 11, 15 *in fine* i 21 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

III. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez nieinformowanie w umowach pożyczki zawieranych w ramach procedury SMS o: rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionej pożyczki w razie odstąpienia od umowy zgodnie z rozdziałem 5 ustawy, zasadach dostępu do procedury pozasądowego rozstrzygania sporów oraz organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, co może być sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 11, 15, 20 i 21 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

IV. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez zamieszczanie we wzorach oświadczeń o odstąpieniu od umowy nierzetelnych informacji wskazujących, że dla ważności odstąpienia od umowy konsument powinien wypełniony wzór oświadczenia doręczyć osobiście agentowi Szybkiej Pożyczki Sp. z o.o. we wskazanym w umowie 14- dniowym terminie, co może być sprzeczne z art. 53 ust. 4 i 5 ww. ustawy o kredycie konsumenckim

V. art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na niewskazywaniu w ulotkach reklamowych zawierających dane dotyczące kosztu pożyczki informacji o: stopie oprocentowania pożyczki i opłatach uwzględnianych w całkowitym koszcie pożyczki, całkowitej kwocie pożyczki, rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, czasie obowiązywania umowy oraz całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta- na podstawie reprezentatywnego przykładu, co może być sprzeczne z art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w zw. z art. 8 ust. 1 ww. ustawy o kredycie konsumenckim.

Po otrzymaniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania Spółka nie ustosunkowała się do postawionych zarzutów. W odpowiedzi na wezwanie Prezesa Urzędu, Spółka poinformowała, że w okresie od dnia 1 stycznia 2014r. do dnia otrzymania wezwania, tj. do

dnia 20 maja 2014r. zawarła [usunięto] umów o pożyczkę gotówkową w miejscu zamieszkania klientów oraz [usunięto] umów poprzez wysłanie wiadomości SMS.

Po zapoznaniu się z materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy Spółka wniosła o umorzenie postępowania podnosząc, że nie ma podstaw do uznania, iż doszło do naruszenia ogólnie pojętych zbiorowych interesów konsumentów. Spółka podkreśliła, że nie stosuje w przygotowanych przez siebie wzorcach umów zapisów o brzmieniu tożsamym z brzmieniem klauzul uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru. Spółka uznała także za nieuzasadniony zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do umów zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów oraz w ramach procedury SMS. W tym zakresie Spółka podtrzymała stanowisko, że stosowany przez nią wzór formularza informacyjnego dotyczącego kredytu konsumenckiego przedkładany przy zawieraniu każdej umowy o pożyczkę odpowiada wzorcowi określonymu w załączniku nr 1 do ustawy o kredycie konsumenckim. Spółka uznała, że wszelkie niezbędne dane wymagane przez przepisy ustawy są przekazywane klientowi poprzez przedłożenie tego formularza.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Spółka pod firmą: Szybka Pożyczka Sp. z o.o. z siedzibą w Pile została wpisana do rejestru przedsiębiorców KRS pod numerem 0000339167. Przedmiotem jej działalności jest m.in. udzielanie kredytów (dowód: odpis z rejestru KRS- k. 429- 432 akt).

Spółka zawiera umowy pożyczki w miejscu zamieszkania konsumentów bądź w ramach procedury wykorzystującej wiadomości SMS, w oparciu o różne wzorce umów. Zawierając umowy w miejscu zamieszkania konsumentów Spółka stosuje wzorzec o nazwie: umowa pożyczki gotówkowej. Dla umów zawieranych z wykorzystaniem wiadomości SMS Spółka stosuje inny wzorzec o tej samej nazwie, którego integralną część stanowią m.in. Ogólne Warunki Umów Pożyczki (dalej: OWU). Zawarcie pierwszej umowy w ramach tej procedury poprzedza wniosek pożyczkobiorcy złożony za pośrednictwem wiadomości SMS, o treści ustalonej przez Spółkę. Po jego pozytywnym zweryfikowaniu Spółka przekazuje dane konsumenta swojemu agentowi, który podpisuje z nim umowę o pożyczkę gotówkową i tzw. umowę operatorską (tj. umowę obejmującą świadczenie na rzecz konsumenta usług pośrednictwa w zakresie udzielania i obsługi pożyczek) oraz wypłaca kwotę pożyczki. Kolejne umowy w ramach ww. procedury są zawierane poprzez wysłanie wiadomości SMS. Ww. pożyczki nie są oprocentowane (dowód: pismo Spółki z dnia 11 grudnia 2013r.- k. 3- 10 akt, wzorzec umowy pożyczki gotówkowej wykorzystywany do zawierania umów w miejscu zamieszkania konsumentów- k. 20- 21 akt, wzorzec umowy pożyczki gotówkowej wykorzystywany do zawierania umów w ramach procedury SMS- k. 85 akt, Ogólne Warunki Umów Pożyczki- k. 86 akt, wzorzec umowy operatorskiej- k. 93 i Ogólne Warunki Umowy Operatorskiej- k. 94 akt).

Oferta Spółki zależy od rodzaju umowy. W przypadku umów zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów Spółka oferuje pożyczki na okres: 4, 10, 13, 18, 23, 28 i 33 tygodni, przy czym w zależności od okresu pożyczki kwoty pożyczki wynoszą od 200 zł do 2500 zł. W przypadku umów zawieranych poprzez wykorzystanie wiadomości SMS pożyczka udzielana jest na okres 30 dni, w kwocie od 200 zł do 500 zł (dowód: pismo Spółki z dnia 11 grudnia 2013r.- k. 3- 10 akt).

Prezes Urzędu ustalił, że we wzorcu umowy pożyczki gotówkowej dotyczącym umów zawieranych w miejsce zamieszkania konsumentów oraz OWU Spółka zamieściła postanowienia o treści zakwestionowanej w pkt I sentencji decyzji. Wymienione wzorce Spółka wykorzystuje w obrocie prawnym od marca 2013r. (dowód: pismo Spółki z dnia 11 grudnia 2013r.- k. 3- 10 akt, wzorzec umowy pożyczki gotówkowej wykorzystywany do zawierania umów w miejscu zamieszkania konsumentów- k. 20- 21 akt, OWU- k. 86 akt).

Z ustaleń Prezesa Urzędu wynika także, że w umowach, które Spółka zawiera w miejscu zamieszkania konsumentów nie określono: rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, kwoty odsetek należnych w stosunku dziennym oraz organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów (dowód: umowy pożyczki gotówkowej zawarte przez Spółkę z konsumentami- k. 27- 28, 36- 37, 46- 47, 55- 56, 64- 65, 75- 76, 127- 128, 137- 138, 147- 148, 157- 158, 168- 169, 179- 180, 189- 190, 203- 204, 213- 214 i 223- 224 akt).

W umowach pożyczki zawieranych z wykorzystaniem wiadomości SMS nie zamieszczono natomiast informacji o: rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionej pożyczki w razie odstąpienia od umowy zgodnie z rozdziałem 5 ustawy o kredycie konsumenckim, zasadach dostępu do procedury pozasądowego rozstrzygnięcia sporów oraz organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów (dowód: umowy pożyczki zawarte przez Spółkę z konsumentami- k. 233- 234 i 239, 241- 242 i 247, 251- 252 i 255, 257- 258 i 263, 265- 266 i 271, 273- 274 i 280, 281- 282 i 287, 289- 290 i 295, 301- 302 i 307, 309- 310 i 315 akt).

Jak ustalono, w doręczanych konsumentom wzorach oświadczeń o odstąpieniu od umowy, w wyodrębnionej części oznaczonej jako „pouczenie” Spółka zastrzegła m.in., że w przypadku zamiaru odstąpienia od umowy pożyczki gotówkowej, dla ważności odstąpienia należy wypełniony formularz doręczyć osobiście jej agentowi we wskazanym w umowie 14- dniowym terminie (dowód: wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy- k. 23 verte, wzory oświadczeń o odstąpieniu od umowy dotyczące umów zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów- k. 135, 146 verte, 156 verte, 167 verte, 178, 188, 202, 212 verte, 222 verte i 232 verte akt).

Prezes Urzędu ustalił ponadto, że Spółka reklamuje oferowane pożyczki m.in. poprzez rozpowszechnianie ulotek reklamowych. W niektórych ulotkach, dotyczących pożyczek udzielanych z wykorzystaniem wiadomości SMS, Spółka zamieściła dwie tabele. W pierwszej, obejmującej dwie kolumny, wyszczególniono kwoty oferowanych pożyczek i należne od poszczególnych kwot opłaty administracyjne (tj. opłaty za udzielenia pożyczki), np. kwota pożyczki 200 zł, opłata administracyjna 10 zł; kwota pożyczki 300 zł, opłata administracyjna 15 zł. W drugiej tabeli, obok wskazanych kwot pożyczek, Spółka podała należne od nich wynagrodzenie operatora (pośrednika kredytowego), np. kwota pożyczki 200 zł, wynagrodzenie operatora 40 zł; kwota pożyczki 300 zł, wynagrodzenie operatora 60 zł (dowód: wzór ulotki reklamowej załączony do pisma Spółki z dnia 11 grudnia 2013r.- k. 105 akt).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa Urzędu ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.

W opinii Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny. Wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy byli lub mogli stać się klientami Spółki, tj. zawrzeć z nią umowy pożyczki bądź zapoznali się lub mogli zapoznać się z jej reklamami. Działania Spółki nie dotyczą więc interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów- jej obecnych i przyszłych kontrahentów, których sytuacja jest identyczna. Naruszenie interesu publicznoprawnego przejawia się tym samym

w naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie istnieją zatem podstawy do oceny zachowania Spółki pod kątem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ocenę tę poprzedzić należy stwierdzeniem, że Szybka Pożyczka Sp. z o.o. z siedzibą w Pile jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis ten za przedsiębiorcę uznaje m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Szybka Pożyczka Sp. z o.o. jest spółką prawa handlowego wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą polegającą na udzielaniu pożyczek konsumentom. Posiadając status przedsiębiorcy w świetle ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, Szybka Pożyczka Sp. z o.o. jest tym samym przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W konsekwencji jej działania podlegają kontroli z punktu widzenia przepisów tej ustawy.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Takimi praktykami są w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (pkt 1) oraz naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2).

Stwierdzenie ww. praktyki wymaga spełnienia dwóch przesłanek: **bezprawności działania przedsiębiorcy i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów**.

Jako bezprawne należy kwalifikować zachowania sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji pod red. Janusza Szwai, Wyd. CH Beck, Warszawa 2000r., str. 117-118). Zbiorowe interesy konsumentów to prawa nieograniczonej liczby konsumentów.

Przesłanka bezprawności wykazana zostanie odrębnie dla każdej z przypisanych Spółce praktyk. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów omówione zostanie natomiast łącznie, z uwagi na tożsamy charakter i znaczenie tej przesłanki dla ww. praktyk.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 10 kwietnia 2008r. sygn. akt III SK 27/07 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że gramatyczna wykładnia pojęcia **zbiorowy interes konsumentów** prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowy interes konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka skierowana jest do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Zdaniem Sądu, wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy uznał, że *praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.*

Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę jako zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Pod tym pojęciem należy rozumieć *stricte* ekonomiczne interesy konsumentów (o wymiarze majątkowym) oraz prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom możliwość dokonywania transakcji przy całkowitym zrozumieniu, jaki jest ich rzeczywisty sens ekonomiczny i prawny na etapie przedkontraktowym i w czasie wykonywania umowy.

Praktyki Spółki mogą godzić w interesy nieograniczonej liczby osób, których nie da się zidentyfikować- potencjalnie wszystkich jej dotychczasowych i przyszłych kontrahentów. Praktyki te mają więc charakter powtarzalny i skierowane są do osób, które nie zostały zindywidualizowane.

Zakwestionowane praktyki naruszają interesy konsumentów, chronione prawnie poprzez zakaz stosowania postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oraz spoczywający na kredytodawcy obowiązek zapewnienia im określonych informacji dotyczących kredytu konsumenckiego przed zawarciem umowy oraz na etapie zawierania umowy.

Warto ponadto zauważyć, że dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów nie jest konieczne wystąpienie na rynku skutków danej praktyki. Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Nie jest tym samym konieczne, aby którykolwiek z konsumentów został dotknięty skutkami stosowanej przez Spółkę praktyki. Wystarczająca jest choćby potencjalna możliwość wystąpienia negatywnych skutków praktyki wobec nieograniczonej liczby konsumentów.

I.

W pkt I sentencji decyzji Prezes Urzędu przypisał Spółce stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. **Bezprawność** tej praktyki wynika z tożsamości stosowanych przez Spółkę postanowień wzorców umów z postanowieniami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Prezes Urzędu uznaje, że może stwierdzić stosowanie ww. praktyki również w odniesieniu do przedsiębiorcy, który nie był stroną postępowania sądowego zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2 grudnia 2005r. sygn. akt VI ACa 760/05 podkreślił, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Jak wskazał Sąd Apelacyjny, naruszenie interesów konsumentów może nastąpić w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne już wpisane do rejestru, przy czym wpis taki związany był z działaniami innych przedsiębiorców.

Także w jednym z ostatnich orzeczeń Sąd Najwyższy podzielił stanowisko, iż użyte w art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego określenie: „prawomocny wyrok stwierdzający uznanie za niedozwolone postanowienie wzorca umowy ma skutek wobec osób trzecich” oznacza, iż postanowienie uznane za niedozwolone, po wpisaniu go do rejestru, nie może być stosowane nie tylko w stosunkach konkretnego przedsiębiorcy z innymi konsumentami, ale także wykluczone jest jego stosowanie we wzorcach innych przedsiębiorców, czyli we wszystkich stosunkach z konsumentami, w których zostało ono wykorzystane (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2014r. sygn. akt I CSK 20/14).

Z kolei w wyroku z dnia 25 maja 2005r. sygn. akt XVII Ama 46/04 Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) wyraził pogląd, że dla uznania określonej klauzuli za niedozwolone postanowienie umowne wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie klauzul powinien być bowiem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame.

Przedstawione powyżej stanowisko potwierdza uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. sygn. akt III SZP 3/2006, w której uznano, że *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a (w obowiązującej obecnie ustawie z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów uregulowana została w art. 24). Odwołując się do argumentów o charakterze celowościowym oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności tego przepisu Sąd Najwyższy podkreślił, że *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych, polegających na przedstawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru. (...)* Możliwość uznania zachowania przedsiębiorcy, polegającego na stosowaniu postanowień wzorców umownych, które nie mają identycznego brzmienia jak postanowienia wpisane do rejestru, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, w sposób istotny zwiększa skuteczność obu instytucji (tj. niedozwolonych postanowień umownych oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumenta), zniechęcając przedsiębiorców do obchodzenia wpisów dokonanych w rejestrze niedozwolonych postanowień.*

Nie jest więc konieczna dokładna, literalna zbieżność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Niedozwolone będą również takie postanowienia wzorców umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, których treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną wykładnię.

I.1. W prowadzonym postępowaniu administracyjnym Prezes Urzędu zakwestionował postanowienie zamieszczone we wzorcu umowy pożyczki gotówkowej Spółki o treści: „Każdorazowo w przypadku opóźnienia Pożyczkobiorcy w spłacie danej raty pożyczki pożyczkodawca może naliczać odsetki karne za każdy dzień opóźnienia w wysokości 0,5% kwoty pożyczki” (pkt 12).

W opinii Prezesa Urzędu, ww. postanowienia są tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru m.in. w pozycjach: 673 i 1187. Wyrokiem z dnia 5 października 2005r. sygn. akt XVII Amc 73/04 SOKiK uznał za niedozwoloną klauzulę, zgodnie z którą: *W przypadku nieterminowej płatności Ramtel naliczy odsetki umowne w wysokości 0,5% za każdy dzień zwłoki.* W uzasadnieniu wyroku SOKiK podkreślił, że ww. klauzula jest niedozwolona w świetle art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego, gdyż przewiduje rażąco wysokie odsetki umowne od konsumenta w sytuacji, gdy konsument jest w zwłoce w uiszczaniu opłat przedsiębiorcy. SOKiK zaznaczył zarazem, że przedsiębiorca ma prawo do określenia w umowie odsetek w wysokości wyższej od odsetek ustawowych, ale nie powinny być one rażąco wysokie i przysparzać mu nadmiernego zysku, a taki charakter mają odsetki zastrzeżone w niniejszym przypadku, które są 15 razy wyższe od odsetek ustawowych.

Odsetki w tej samej wysokości zostały także zakwestionowane w wyroku z dnia 1 marca 2007r. sygn. akt XVII Amc 12/06, na mocy którego SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie o treści: *Za opóźnienie w płatności raty doliczane są odsetki umowne w wysokości 0,5% raty za każdy dzień zwłoki* (pozycja 1187 rejestru). Uzasadniając wydany wyrok SOKiK stwierdził, że ww. odsetki, w porównaniu z wysokością ustawowych odsetek za opóźnienie (11,5% w stosunku rocznym), są odsetkami zastrzeżonymi w nadmiernie wygórowanej wysokości. SOKiK zaznaczył, że postanowienie wzorca umownego określające wysokość odsetek za opóźnienie na tak wysokim poziomie, z uwagi na sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażąco naruszenie interesów konsumentów, stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego.

Zdaniem Prezesa Urzędu, przedstawione stanowisko jest adekwatne także do oceny postanowienia wzorca umowy Spółki. Zastrzegając odsetki w wysokości 0,5% kwoty pożyczki za każdy dzień opóźnienia w spłacie, ww. postanowienie określa je na rażąco wygórowanym poziomie. Ustalone przez Spółkę odsetki, podobnie jak odsetki wymienione w powołanych klauzulach niedozwolonych, wielokrotnie przekraczają ponadto wysokość obowiązujących odsetek ustawowych, które obecnie wynoszą 13% w stosunku rocznym. Uzasadnia to stwierdzenie, że zakwestionowane postanowienie jest tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru.

I.2 i I.5. Za tożsame z klauzulami niedozwolonymi Prezes Urzędu uznał także postanowienia wzorców Spółki, które dotyczą opłat za skierowane do konsumenta pisma w przypadku niespłacenia pożyczki w terminie ustalonym w umowie. Postanowienia te przewidują, że: „(...) Pożyczkodawca pobiera opłatę w wysokości po 30 zł za każde wysłane wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy” (pkt 24 wzorca umowy pożyczki gotówkowej) oraz „Opłata upominawcza za wysłanie pierwszego monitu (...) wynosi 30 zł; opłata upominawcza za wysłanie drugiego monitu (...) wynosi 50 zł; opłata upominawcza za wysłanie trzeciego monitu (...) wynosi 50 zł” (pkt 7.3 Ogólnych Warunków Umów Pożyczki).

Należy zauważyć, że postanowienia określające wysokość opłat obciążających konsumenta w razie niespłacenia pożyczki w terminie ustalonym w umowie były wielokrotnie uznawane za niedozwolone. M.in. wyrokiem z dnia 9 października 2006r. sygn. akt XVII Amc 101/05 SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie o treści: *Opłaty dodatkowe, które ponosi zleceniodawca: - (...) - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 1 miesiąc- 50 PLN, - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 2 miesiące- 100 PLN, - za wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłacie raty- 20 PLN, - za wysłanie wezwania do zapłaty raty- 30 PLN, - za wysłanie przedsądowego wezwania do zapłaty- 50 PLN, - za wizytę windykatorów w związku z brakiem spłaty 2 rat- 100 PLN, - (...), - za telegram informujący o zadłużeniu przeterminowanym- 30 PLN, - za monit telefoniczny- 20 PLN.* Postanowienie to zostało wpisane do rejestru w pozycji 978. SOKiK wskazał, że opłaty nałożone na konsumenta w tym postanowieniu są rażąco wygórowane. Powołując się na przepisy art. 735 § 1 i art. 742 Kodeksu cywilnego, które regulują prawo zleceniobiorcy do wynagrodzenia i zwrotu wydatków poczynionych w celu należytego wykonania zlecenia, SOKiK stwierdził, że w niniejszym przypadku wynagrodzenie przedsiębiorcy stanowi prowizja za zarządzanie długiem. Wysokość wprowadzonych do umowy dodatkowych opłat powinna zatem znajdować uzasadnienie w rzeczywistych nakładach, jakie musi ponieść przedsiębiorca w związku z podjęciem przedmiotowych czynności. W opinii SOKiK, wysokość ww. opłat została ustalona w oderwaniu od rzeczywistych nakładów przedsiębiorcy, znacznie je przewyższając. W konsekwencji SOKiK orzekł, że takie postanowienie, jako sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumenta, spełnia przesłanki niedozwolonego postanowienia umowy, o którym mowa w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego.

Wysokość opłaty za wysyłane do pożyczkobiorcy pisma w związku z dochodzeniem należności wynikających z zawartej umowy została zakwestionowana przez SOKiK także w wyroku z dnia 27 kwietnia 2005r. sygn. akt XVII Amc 103/04, na mocy którego w pozycji 829 rejestru wpisano klauzulę o treści: *W przypadku zalegania z co najmniej dwoma ratami pożyczkodawca może również wystosować (nie częściej niż raz w tygodniu) upomnienie. Każdorazowe wystawienie upomnienia podlega opłacie w wysokości 50,00 zł.* SOKiK uznał, że opłata w kwocie 50 zł pobierana przy każdym upomnieniu, która nie wynika z żadnej kalkulacji poniesionych przez przedsiębiorcę kosztów, jest zbyt wygórowana.

Należy ponadto zauważyć, że w wyrokach SOKiK z dnia: 27 kwietnia 2012r. sygn. akt XVII Amc 5533/11 i 4 lipca 2012r. sygn. akt XVII Amc 5205/11, SOKiK uznał za niedozwolone klauzule, w których opłaty za wysyłane do konsumenta wezwania zostały określone na poziomie 20 zł. Na podstawie tych wyroków do rejestru wpisano postanowienia o treści: *Za pisemne wezwanie pobiera się zryczałtowaną opłatę w kwocie 20 zł (pozycja 3569 rejestru) oraz Opłata za sporządzenie i wysłanie lub doręczenie wezwania do zapłaty raty (rat) kredytu lub odsetek- od każdego wezwania- 20 zł (pozycja 3852 rejestru).*

Z kolei na podstawie wyroku z dnia 8 grudnia 2011r. sygn. akt XVII Amc 2905/11 SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie o treści: *Opłata za wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy (pożyczkobiorca)- 20 zł*, a na podstawie wyroku z dnia 25 września 2012r. sygn. akt XVII Amc 1765/11- postanowienie przewidujące: *Opłata za wypowiedzenie umowy wysłane do kredytobiorcy/pożyczkobiorcy: 30 PLN.* Ww. postanowienia zostały następnie wpisane do rejestru w pozycjach: 4090 i 5357.

Niewątpliwie w świetle przedstawionego orzecznictwa SOKiK, ustalone przez Spółkę we wzorcu umowy opłaty za monity/wezwania skierowane do konsumenta w ramach stosowanej procedury dochodzenia należności z zawartej umowy pożyczki oraz za wypowiedzenie umowy, są rażąco wygórowane. Opłaty te nie wynikają przy tym z kalkulacji rzeczywiście ponoszonych przez Spółkę kosztów wykonania tych czynności. Skutkuje to uznaniem, że zakwestionowane postanowienia są tożsame z powołanymi powyżej klauzulami niedozwolonymi z pozycji: 978, 829, 3569, 3852, 4090 i 5357 rejestru.

I.3. Postawiony Spółce zarzut stosowania postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych objął również pkt 26 wzorca umowy pożyczki gotówkowej, zgodnie z którym: „W przypadku wypowiedzenia umowy z wyłącznej winy Pożyczkobiorcy, a w szczególności w przypadku określonym w pkt 25 Umowy Pożyczki Gotówkowej, Pożyczkobiorca zobowiązuje się zapłacić na rzecz Pożyczkodawcy, oprócz zobowiązania określonego w pkt 25, kwotę pieniężną określoną poniżej, odpowiednio do wysokości zadłużenia:

Wysokość zadłużenia wynikająca z Umowy Pożyczki Gotówkowej na dzień wypowiedzenia umowy / Kwota należności, którą Pożyczkobiorca zobowiązuje się zapłacić na rzecz Pożyczkodawcy

do 1000 zł	200 zł (słownie dwieście złotych)
od 1000 zł do 2000 zł	300 zł (słownie trzysta złotych)
powyżej 2000 zł	500 zł (słownie pięćset złotych).”

W pozycjach: 4265 i 4397 rejestru niedozwolonych postanowień umownych figurują postanowienia o treści: *Opłata za czynności windykacyjne (uzależniona od wysokości kwoty wymagalnej):- kwota wymagalna od 25.001,00 zł: 500 zł (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 10 listopada 2011r. sygn. akt XVII Amc 2785/11) oraz Opłata za czynności windykacyjne (uzależniona od wysokości kwoty wymagalnej):- kwota wymagalna od 500,00 zł do 2.000,00 zł: 30 zł (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 10 listopada 2011r. sygn. akt XVII Amc 2780/11).*

Uzasadniając abuzywność pierwszej z powołanych klauzul SOKiK wskazał przede wszystkim, że szacowanie „opłat za czynności windykacyjne” wyrażone w ww. postanowieniu zostało oparte na dowolnych kryteriach. Wzorzec umowy, w którym

zawarte jest to postanowienie nie definiuje bowiem pojęcia „czynności windykacyjnych”, co oznacza, że konsument nie jest świadomy, jakie czynności podejmowane przez przedsiębiorcę mogą spowodować powstanie po jego stronie obowiązku uiszczenia tego rodzaju opłat. W ocenie SOKiK, ten brak należytego doinformowania konsumenta sam przez się jest już sprzeczny z dobrymi obyczajami. Po drugie, SOKiK podkreślił, że zakwestionowane postanowienie w żaden sposób nie uzależnia wysokości opłat od nakładu „czynności windykacyjnych”. Oznacza to, że mogą zaistnieć również takie sytuacje, w których jedna prosta czynność polegająca np. na wykonaniu rozmowy telefonicznej do konsumenta, zrodzi po jego stronie obowiązek uiszczenia opłaty w ustalonej we wzorcu wysokości. Po trzecie, SOKiK uznał za bezzasadne uzależnienie wysokości opłat od wysokości kwoty wymagalnej od konsumenta podnosząc, że niezależnie od zróżnicowania tej ostatniej, zakres możliwych do podjęcia czynności windykacyjnych oraz sposób ich przeprowadzenia nie ulega zmianie, a tym samym w każdym przypadku koszty czynności egzekucyjnych są podobne. SOKiK zauważył, że z analizowanego wzorca nie wynika, by wraz ze wzrostem wysokości kwot wymagalnych zmieniała się również intensywność bądź częstotliwość „czynności windykacyjnych”. SOKiK wyraził zarazem pogląd, że uczciwość kontraktowa wymaga, aby konsumenci jako słabsza strona stosunku prawnego byli należycie informowani o okolicznościach i przeznaczeniu opłat, które zobowiązani są ponosić. Jak podkreślił, istnieje potrzeba kształtowania u konsumenta świadomości przysługujących mu uprawnień i ciężących obowiązków, której oceniane postanowienie nie realizuje, a tym samym należy uznać je za sprzeczne z dobrymi obyczajami. W opinii SOKiK, to niedoinformowanie konsumenta oraz nieprecyzyjna regulacja „czynności windykacyjnych” rażąco narusza interes konsumenta, gdyż naraża go na ponoszenie zbytecznych kosztów. SOKiK zaznaczył, że wysokość kosztów rzeczywiście poniesionych przez przedsiębiorcę w związku z tzw. czynnościami windykacyjnymi może znacząco odbiegać od wysokości opłat, które otrzymuje od klientów na podstawie zakwestionowanej klauzuli, co może stanowić dla niego dodatkowe źródło dochodów uzyskiwanych kosztem konsumentów.

Podobne argumenty SOKiK przytoczył dla uzasadnienia abuzywności drugiej z przytoczonych klauzul, podkreślając przy tym, że na jej podstawie konsument nie jest w stanie czerpać wiedzy co do przysługujących mu uprawnień i ciężących na nim obowiązków oraz zostaje narażony na ponoszenie zbytecznych kosztów. W obydwu wyrokach SOKiK uznał, że ww. klauzule spełniają przesłanki określone w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego, kształtując prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszając jego interesy.

Podkreślenia ponadto wymaga, że dokonana przez SOKiK ocena tych klauzul została potwierdzona przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyrokach z dnia: 14 września 2012r. sygn. akt VI ACa 406/12 i 26 września 2012r. sygn. akt VI ACa 460/12, oddalających apelacje przedsiębiorcy od ww. wyroków SOKiK. Sąd Apelacyjny wskazał m.in., że przedsiębiorca, w sposób nieuczciwy poprzez niedoinformowanie konsumenta oraz przyjęcie wadliwego kryterium ustalenia wysokości opłat, stworzył możliwość uzyskania dla siebie nieuzasadnionej korzyści finansowych kosztem konsumenta, co powoduje, iż postanowienie to pociąga za sobą także realne ryzyko naruszenia interesów ekonomicznych konsumenta.

Zdaniem Prezesa Urzędu, zakwestionowane postanowienie mieści się w hipotezach ww. klauzul niedozwolonych. Zgodnie z jego treścią, konsument jest zobowiązany do zapłaty wskazanych kwot należności oprócz zobowiązania określonego w pkt 25, tj. pozostałego do spłaty zobowiązania oraz kosztów sądowych i egzekucyjnych określonych w załączniku do umowy. Wprawdzie postanowienie to nie posługuje się wprost pojęciem opłat za czynności windykacyjne, niemniej jednak wymienione w nim kwoty, którymi obciążony może zostać konsument, są opłatami pobieranymi przez Spółkę w związku

z dochodzeniem należności od konsumentów, w razie wypowiedzenia umowy z powodu zaległości konsumenta w płatności rat. W odpowiedzi na wezwanie Prezesa Urzędu skierowane w toku postępowania wyjaśniającego Spółka wyjaśniła, że opłaty te mają stanowić surogat odszkodowania związanego z zawinionym nienależytym wykonywaniem umowy przez klienta, ale jednocześnie przyznała, że służą one w szczególności pokryciu dodatkowych kosztów postępowania windykacyjnego przed skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego. Spółka sprecyzowała, że ww. kwoty w szczególności służą pokryciu kosztów dodatkowych wizyt pracowników bądź przedstawicieli Spółki w miejscu zamieszkania klienta (wynagrodzenie, koszty dojazdu itp.). Podkreśliła także, że nie są to opłaty ściśle związane z udzieleniem pożyczki w miejscu zamieszkania klienta, a obowiązek ich zapłaty aktualizuje się dopiero w wypadku rozwiązania umowy z wyłącznej winy klienta. W istocie zatem zastrzeżone przez Spółkę kwoty są opłatami za czynności windykacyjne podejmowanych przez nią w celu dochodzenia roszczeń od konsumentów.

Przed wszystkim zakwestionowane postanowienie, podobnie jak ww. klauzule niedozwolone, pozbawia konsumenta informacji o opłatach, które jest zobowiązany ponieść. Na jego podstawie konsument nie jest w stanie w żadnej mierze ustalić, za jakie czynności Spółki wskazane kwoty mogą być pobrane i na pokrycie jakich kosztów zostaną przeznaczone, co daje Spółce całkowitą dowolność w ich określeniu. Uzasadnione jest ponadto stwierdzenie, że kryterium ustalenia wysokości tych opłat jest wadliwe, skoro tak jak w przytoczonych klauzulach niedozwolonych, zależy wyłącznie od wysokości zadłużenia konsumenta, a nie nakładu na wykonanie poszczególnych czynności. Jak słusznie zauważył SOKiK, nakład wykonanych czynności windykacyjnych, ich częstotliwość lub intensywność nie zależy od wysokości zadłużenia konsumenta. Nie jest tym samym wykluczone, że na podstawie tego postanowienia Spółka otrzyma środki, których wysokość może znacząco odbiegać od wysokości rzeczywiście poniesionych przez nią kosztów i w ten sposób uzyskać, kosztem konsumentów, dodatkowe i nieuzasadnione źródło dochodów.

Z uwagi na powyższe, argumenty Spółki uzasadniające skalkulowanie omawianych kwot należności proporcjonalnie do wysokości zadłużenia tak, aby ich wysokość nie mogła zostać uznana za rażąco wygórowaną i nie było podstaw do jej miarkowania, są całkowicie chybione. Z drugiej strony, należy wskazać, że na ocenę analizowanego postanowienia nie ma wpływu fakt, że wymienione kwoty mogą być pobrane przez Spółkę w przypadku wypowiedzenia umowy z wyłącznej winy konsumenta. Orzekając o abuzywności wskazanych klauzul, SOKiK zakwestionował samą zasadę obciążania konsumenta opłatami za nieokreślone czynności, których wysokość jest uzależniona jedynie od wysokości zadłużenia, a nie faktycznych kosztów ich wykonania. W wydanych rozstrzygnięciach SOKiK nie odniósł się natomiast do kwestii przyczyn leżących po stronie konsumenta, które skutkowały powstaniem zadłużenia. Dlatego też Prezes Urzędu uznał, że przedstawione przez Spółkę argumenty nie wykluczają możliwości stwierdzenia tożsamości ww. postanowienia z klauzulami wpisanymi do rejestru.

I.4. Zgodnie z postanowieniem zakwestionowanym w pkt I.4 sentencji decyzji, zamieszczonym w pkt 30 wzorca umowy pożyczki gotówkowej Spółki: „Wszelkie spory wynikłe z zawartej Umowy o Pożyczkę Gotówkową rozstrzygać będzie sąd właściwy miejscowo i rzeczowo dla siedziby Pożyczkodawcy”.

Wyrokiem z dnia 12 stycznia 2006r. sygn. akt XVII Amc 22/05 SOKiK orzekł, że niedozwolone jest postanowienie w brzmieniu: *Ewentualne spory wynikłe na tle wykonania umowy strony poddają rozstrzygnięciu sądowi właściwemu miejscowo dla siedziby pożyczkodawcy* (pozycja 640 rejestru). W uzasadnieniu wyroku SOKiK podniósł, że postanowienie to spełnia przesłanki klauzuli niedozwolonej z art. 385¹ § 1 oraz 385³ pkt 23 Kodeksu cywilnego. SOKiK podkreślił, że wyłączenie zasady właściwości ogólnej sądu może być dodatkową dolegliwością dla konsumentów powodującą np. stratę czasu na przejazd i konieczność

ponoszenia dodatkowych kosztów w celu obrony swoich interesów. Zdaniem SOKiK, takie postanowienie może ujemnie wpływać na zachowania konsumentów, ograniczając lub nawet wyłączając możliwość realizacji przysługujących im uprawnień.

Podobne stanowisko SOKiK wyraził w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 grudnia 2006r. sygn. akt XVII Amc 34/06. Na jego podstawie do rejestru, w pozycji 1024, wpisana została klauzula o treści: *Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy strony poddają pod rozstrzygnięcie sądu właściwego dla siedziby pożyczkodawcy*. SOKiK uznał, że ww. postanowienie przewiduje poddanie sporu do rozpoznania sądowi, który nie zawsze będzie właściwy miejscowo. Postanowienie wyłącza bowiem możliwość skorzystania z właściwości przemiennej. SOKiK zaznaczył, że w sytuacjach, gdy miejsce zamieszkania konsumenta i miejsce wykonania umowy będzie położone poza okręgiem sądu właściwego dla siedziby przedsiębiorcy, postanowienie będzie narzucało rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

W opinii Prezesa Urzędu, postanowienie wzorca umowy, które stosuje Spółka jest tożsame z przywołanymi klauzulami wpisanymi do rejestru. Niewątpliwie ww. postanowienie ogranicza zarówno konsumentowi, jak i Spółce możliwość wyboru sądu, który zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego należy uznać za właściwy do rozstrzygnięcia sporu powstałego na tle wiążącej ich umowy. Jak wynika z powołanych wyroków, za niezgodne z art. 385³ pkt 23 Kodeksu cywilnego uznaje się postanowienia, które nie tylko wyłączają właściwość sądu wyznaczonego według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w ogóle, ale także te, które ograniczają zakres możliwości przewidzianych w tej ustawie, co może negatywnie wpływać na sytuację procesową konsumentów.

Mając powyższe na względzie, Prezes Urzędu uznał, że w zakresie wszystkich zakwestionowanych postanowień wykazana została bezprawność działań Spółki. Naruszenie przez Spółkę także zbiorowego interesu konsumentów uzasadnia stwierdzenie, że Spółka dopuściła się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Z uwagi na powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji decyzji, nakazując Spółce zaniechanie stosowania ww. praktyki.

II i III.

Praktyki stwierdzone w pkt II i III sentencji decyzji, określone w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegają na naruszeniu przez Spółkę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Należy zauważyć, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Art. 24 ustawy nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, ale powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006r. III SZP 3/2006 stwierdził, że za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *można uznać zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta (...). Zachowania takie stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronioną przez przepis obowiązującego prawa sferę ich interesów*.

W omawianym przypadku **bezprawność** działań Spółki Prezes Urzędu wywiódł z naruszenia art. 30 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. Prezes Urzędu uznał, że w zakresie umów pożyczki zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów Spółka naruszyła pkt 11, 15 *in fine* i 21, a w zakresie umów zawieranych w ramach procedury SMS-pkt 11, 15, 20 i 21 tego przepisu. Ww. przepis stanowi, że umowa o kredyt konsumencki

powinna określać: roczną stopę oprocentowania zadłużenia przeterminowanego (pkt 11), obowiązek zwrotu przez konsumenta udostępnionego przez kredytodawcę kredytu konsumenckiego oraz odsetek zgodnie z rozdziałem 5 ustawy, a także kwotę odsetek należnych w stosunku dziennym (pkt 15), zasady dostępu do procedury pozasądowego rozstrzygnięcia sporów (pkt 20) oraz organ nadzoru właściwy w sprawach ochrony konsumentów (pkt 21).

Niewątpliwie powołany przepis nakłada na kredytodawcę szereg obowiązków informacyjnych wobec konsumenta. Na mocy art. 3 ust. 2 pkt 1 tej ustawy, obowiązki te dotyczą także umowy pożyczki. Prezes Urzędu podziela stanowisko SOKiK wyrażone w wyroku z dnia 13 czerwca 2005r. sygn. akt XVII Ama 30/04, odnoszące się wprawdzie do poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. nr 100, poz. 1081 ze zm.), ale zachowujące aktualność także w obowiązującym stanie prawnym, że *skoro ustawodawca wyraźnie określił zakres niezbędnych danych zawartych w umowie kredytu konsumenckiego, to oczywistym jego celem było zagwarantowanie konsumentowi wiedzy w tym zakresie jako niezbędnej dla ochrony jego praw i interesów. Bez znaczenia jest przy tym, czy konsument z informacji tych uczyni użytek czy nie.*

Należy jednocześnie zauważyć, że art. 30 ust. 1 ustawy nie różnicuje wymogów formalnych umowy kredytu konsumenckiego w zależności od sposobu bądź miejsca zawarcia umowy. Niezależnie zatem od tego, w jaki sposób Spółka zawiera umowy z konsumentami, zarówno umowy zawierane w miejscu zamieszkania konsumentów, jak i umowy zawierane przez nią z wykorzystaniem wiadomości SMS, powinny spełniać wymogi ustawowe.

Jak ustalono, w umowach zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów Spółka nie podaje rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. W umowach tych Spółka podaje jedynie wysokość odsetek za każdy dzień opóźnienia w spłacie, ustalając je na poziomie 0,5% kwoty pożyczki za każdy dzień opóźnienia. Spółka wskazuje więc, na dzień zawarcia umowy, wartość stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego w stosunku dziennym, a nie w stosunku rocznym, jak przewiduje to art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim. W tym zakresie zawierane przez Spółkę umowy nie spełniają wymogów ustawy.

Za brak formalny ww. umów Prezes Urzędu uznaje także niewskazanie wysokości odsetek w stosunku dziennym, co pozbawia konsumenta możliwości bezpośredniego ustalenia, jaką kwotę odsetek za każdy dzień korzystania z pożyczki powinien zwrócić w przypadku odstąpienia od umowy (por. pkt 16 umowy). Obowiązek podania tych danych został określony w art. 30 ust. 1 pkt 15 *in fine* ustawy o kredycie konsumenckim.

W umowach pożyczki zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów nie ma ponadto informacji o organie nadzoru właściwym w sprawach ochrony konsumentów, wymaganych przez art. 30 ust. 1 pkt 21 tej ustawy. Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organem tym jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Dokonane ustalenia wskazują, że również umowy, które Spółka zawiera w ramach procedury SMS, nie spełniają wymogów ustawowych. Przede wszystkim w umowach tych nie podano rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Pkt 7.2. OWU, stanowiących integralną część ww. umów, przewiduje, że *odsetki za czas opóźnienia naliczane są w wysokości odsetek maksymalnych określonych w art. 359 § 21 Kodeksu cywilnego, tj. czterokrotnej wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, ale jednocześnie nie podaje tej wartości.* W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie to jest zbyt ogólne, aby uznać, że Spółka prawidłowo określiła omawiany warunek umowy. Spółka powinna podać konkretną wartość (wysokość) procentową na dzień zawarcia umowy. Dlatego też Prezes Urzędu uznał, że Spółka naruszyła art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim.

Z analizy dokumentacji kredytowej wynika ponadto, że w tego rodzaju umowach Spółka nie uregulowała kwestii zwrotu przez konsumenta udostępnionej pożyczki w sposób odpowiadający przepisom rozdziału 5 ustawy o kredycie konsumenckim. Przepisy te regulują zasady i tryb odstąpienia konsumenta od umowy, bez podania przyczyny, w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia, w tym zasady rozliczenia otrzymanej pożyczki. Dla wymogów formalnych umowy pożyczki podstawowe znaczenie ma bez wątpienia zamieszczony w tym rozdziale przepis art. 54 ust. 1, który zastrzega, że konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu. Art. 54 ust. 2 nakłada z kolei na konsumenta obowiązek niezwłocznego zwrotu udostępnionego kredytu wraz z odsetkami, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Dniem spłaty kredytu jest dzień przekazania środków pieniężnych kredytodawcy przez konsumenta (ust. 3 art. 54). Art. 54 ust. 4 przewiduje, że w przypadku odstąpienia od umowy kredytodawcy nie przysługują żadne inne opłaty, z wyjątkiem bezzwrotnych kosztów poniesionych przez niego na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat notarialnych.

W umowach zawieranych przez Spółkę wskazano jedynie w pkt 8.4 OWU, że odstąpienie od umowy staje się skuteczne wobec pożyczkodawcy, jeżeli doręczenie pożyczkodawcy oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki nastąpi łącznie ze zwrotem kwoty pożyczki na wskazany rachunek bankowy. Zdaniem Prezesa Urzędu, taka regulacja nie spełnia wymogów ustawy o kredycie konsumenckim. Przepisy rozdziału 5 tej ustawy nie dają bowiem podstaw do stwierdzenia, że dla skutecznego odstąpienia od umowy konsument musi jednocześnie ze złożeniem oświadczenia zwrócić kwotę uzyskanej pożyczki. Należy ponadto zauważyć, że w umowach nie ma innych postanowień, które odnosiłyby się do warunków zwrotu pożyczki określonych w rozdziale 5 ustawy. W związku z powyższym, Prezes Urzędu stwierdził, że Spółka nie uregulowała obowiązku zwrotu przez konsumenta udostępnionej pożyczki zgodnie z rozdziałem 5 ustawy, naruszając tym samym art. 30 ust. 1 pkt 15 ww. ustawy.

W omawianych umowach Spółka nie sprecyzowała także zasad dostępu do procedury pozasądowego rozstrzygania sporów pomimo, że w pkt 8.8 OWU przewidziała taki sposób rozstrzygania sporów, zastrzegając zachowanie jego poufności przez strony. Skoro Spółka dopuszcza pozasądową drogę rozstrzygania sporów, informacje o zasadach dostępu do tej procedury powinny być zamieszczone w umowach pożyczki, stosownie do art. 30 ust. 1 pkt 20 powołanej ustawy.

Wbrew art. 30 ust. 1 pkt 21 ww. ustawy, w tych umowach Spółka nie wskazała również, pობodnie jak w umowach zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów, organu nadzoru właściwego w sprawach ochrony konsumentów, którym jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Zajmując stanowisko w sprawie postawionych zarzutów Spółka podniosła, że stosowany przez nią wzór formularza informacyjnego dotyczącego kredytu konsumenckiego przedkładany przy zawieraniu każdej umowy o pożyczkę odpowiada wzorcowi określonemu w załączniku nr 1 do ustawy o kredycie konsumenckim. Z tego faktu Spółka wywiodła, że wszelkie niezbędne dane wymagane przez przepisy ustawy są przekazywane konsumentowi.

Zdaniem Prezesa Urzędu, dla spełnienia wymogów formalnych umowy kredytu konsumenckiego nie jest wystarczające zamieszczenie określonych danych w formularzu informacyjnym przekazywanym kredytobiorcy przed zawarciem umowy. Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim wyraźnie wyróżniają obowiązki kredytodawcy przed zawarciem umowy (rozdział 2) i na etapie zawierania umowy (rozdział 3). Wymogi, jakie spełnić powinien formularz informacyjny określone zostały w art. 13 ustawy (rozdział 2), a wymogi

umowy kredytu konsumenckiego- w art. 30 ustawy (rozdział 3). Wykonanie przez Spółkę obowiązku informacyjnego na etapie poprzedzającym zawarcie umowy, poprzez doręczenie konsumentowi formularza informacyjnego, nie jest więc równoznaczne ze stwierdzeniem, że Spółka należycie wykonała obowiązek spoczywający na kredytodawcy na etapie zawierania umowy w zakresie ustawowych wymogów formalnych tej umowy.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes Urzędu uznał, że wskutek niedopełnienia wymogów formalnych umowy pożyczki, określonych w wymienionych przepisach ustawy o kredycie konsumenckim, Spółka naruszyła obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Jednoczesne wykazanie, że Spółka naruszyła zbiorowe interesy konsumentów uzasadnia przypisanie jej praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Działając na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu nakazał Spółce zaniechanie stosowania ww. praktyk.

IV.

W pkt IV sentencji decyzji Prezes Urzędu stwierdził, że Spółka dopuściła się stosowania praktyki z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z informowaniem o sposobie odstąpienia konsumenta od umowy w doręczanych konsumentom wzorach oświadczeń o odstąpieniu od umowy.

W wyodrębnionej części wzoru oznaczonej jako „pouczenie” zastrzeżono m.in., że w przypadku zamiaru odstąpienia od umowy pożyczki gotówkowej, dla ważności odstąpienia należy wypełniony formularz doręczyć osobiście agentowi Spółki we wskazanym w umowie 14- dniowym terminie.

Należy zauważyć, że ustawa o kredycie konsumenckim nie nakłada na kredytodawcę obowiązku pouczenia konsumenta we wzorze oświadczenia o odstąpieniu od umowy o tym, jak powinien doręczyć kredytodawcy złożone oświadczenie. Art. 53 ust. 3 przewiduje jedynie, że we wzorze oświadczenia o odstąpieniu od umowy kredytodawca ma obowiązek oznaczyć swoje imię, nazwisko (nazwę) i adres zamieszkania (siedzibę). Jeżeli jednak kredytodawca decyduje się zamieścić dodatkowe informacje w tym dokumencie, powinien przedstawić je w sposób nienaruszający regulacji ustawowych. Stosownie do art. 53 ust. 4 ww. ustawy, termin do odstąpienia od umowy jest zachowany, jeżeli konsument przed jego upływem złoży pod wskazany przez kredytodawcę adres oświadczenie o odstąpieniu od umowy. Ust. 5 art. 53 stanowi, że dla zachowania tego terminu jest wystarczające wysłanie oświadczenia przed jego upływem. Konsument nie jest więc zobowiązany do osobistego doręczenia kredytodawcy (jego przedstawicielowi) złożonego oświadczenia o odstąpieniu od umowy i dotrzymania terminu 14 dni od dnia zawarcia umowy na dokonanie takiej czynności. Wystarczające jest, że konsument prześle oświadczenie na podany przez Spółkę adres przed upływem tego terminu. Uwzględniając powyższe, nie może tym samym budzić wątpliwości, że przekazywane przez Spółkę informacje są nierzetelne.

W konsekwencji Prezes Urzędu stwierdził, że zakwestionowane działania Spółki są **bezprawne** z punktu widzenia art. 53 ust. 4 i 5 ustawy o kredycie konsumenckim. Z uwagi na fakt, że działania te godzą także w zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu stwierdził, że Spółka stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu orzekł zatem jak w pkt IV sentencji.

V.

Bezprawność praktyki przypisanej Spółce w pkt V sentencji decyzji związana jest z naruszeniem obowiązków informacyjnych w zakresie reklamy, określonych w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

Na mocy art. 3 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy, obowiązki te nałożone zostały także na pożyczkodawców. Powyżej wskazano już, że stosownie do tego przepisu, za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ww. ustawy, kredytodawca w reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego podaje konsumentowi w sposób jednoznaczny, zrozumiały i widoczny: 1) stopę oprocentowania kredytu wraz z wyodrębnieniem opłat uwzględnianych w całkowitym koszcie kredytu; 2) całkowitą kwotę kredytu; 3) rzeczywistą roczną stopę oprocentowania. Ust. 2 art. 7 przewiduje, że kredytodawca, w stosownych przypadkach, dodatkowo podaje konsumentowi: 1) czas obowiązywania umowy; 2) całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta oraz wysokość rat; 3) cenę towaru lub usługi oraz kwotę wszystkich zaliczek w przypadku umowy o kredyt przewidującej odroczenie płatności.

Art. 8 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim stanowi z kolei, że wszystkie wymienione informacje kredytodawca ma obowiązek podać na podstawie reprezentatywnego przykładu. Art. 8 ust. 2 precyzuje, że przy określaniu reprezentatywnego przykładu należy określić warunki umowy o kredyt konsumencki, na których kredytodawca spodziewa się zawrzeć co najmniej dwie trzecie umów danego rodzaju przy uwzględnieniu przez te umowy średniego okresu kredytowania, całkowitej kwoty kredytu i częstotliwości występowania na rynku umów danego rodzaju. Kredytodawca jest zobowiązany gromadzić odpowiednie dane w celu ustalenia na ich podstawie reprezentatywnego przykładu (art. 8 ust. 3).

Prezes Urzędu ustalił, że w niektórych ulotkach reklamowych odnoszących się do pożyczek udzielanych z wykorzystaniem wiadomości SMS Spółka zamieściła dwie tabele. W pierwszej tabeli Spółka podała oferowane kwoty pożyczek i należne od poszczególnych kwot opłaty administracyjne (np. kwota pożyczki 200 zł, opłata administracyjna 10 zł; kwota pożyczki 300 zł, opłata administracyjna 15 zł). W drugiej tabeli, obok kwot pożyczek, Spółka podała należne od nich wynagrodzenie operatora, czyli pośrednika kredytowego (np. kwota pożyczki 200 zł, wynagrodzenie operatora 40 zł, kwota pożyczki 300 zł, wynagrodzenie operatora 60 zł).

Zdaniem Prezesa Urzędu, w obydwu tabelach Spółka zamieściła dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego. Taki charakter ma zarówno opłata administracyjna (tj. opłata za udzielenie pożyczki), jak i wynagrodzenie pośrednika kredytowego. Pomimo, że wynagrodzenie pośrednika wynika z zawartej przez konsumenta tzw. umowy operatorskiej, uzasadnione jest uznanie, że jest to koszt pożyczki. W tym wypadku jest to koszt usługi dodatkowej, który konsument jest zobowiązany ponieść „w związku” z umową pożyczki i którego poniesienie jest niezbędne dla uzyskania przez niego pożyczki (por. definicję całkowitego kosztu kredytu zamieszczoną w art. 5 pkt 6 ww. ustawy). Dla uzyskania pożyczki w ramach procedury SMS konsument musi bowiem skorzystać z usług pośrednika kredytowego i zawrzeć z nim tzw. umowę operatorską. Skutkuje to uznaniem, że posługując się tej treści przekazem reklamowym Spółka powinna uwzględnić przepisy ustawy o kredycie konsumenckim dotyczące reklamy.

W ocenie Prezesa Urzędu, w rozpowszechnianych ulotkach reklamowych Spółka nie podała informacji, które określałyby warunki pożyczki w sposób zgodny z przytoczonymi przepisami. W ulotkach nie wskazano, na podstawie reprezentatywnego dla Spółki przykładu, ani stopy oprocentowania pożyczki i opłat uwzględnionych w całkowitym koszcie pożyczki, ani całkowitej kwoty pożyczki, ani rzeczywistej rocznej stopy

oprocentowania. Nie podano również, dla reprezentatywnego dla Spółki przykładu, czasu obowiązywania umowy i całkowitej kwoty do zapłaty. Należy w szczególności podkreślić, że podanie w reklamie danych odnoszących się do kilku lub wszystkich kwot oferowanych pożyczek, jak to uczyniła Spółka, wyklucza możliwość przyjęcia, że mamy do czynienia z reprezentatywnym przykładem w rozumieniu ustawy o kredycie konsumenckim. Wielość danych, które uwzględniła Spółka w ulotkach nie pozwala na uznanie, że zostały podane w sposób jednoznaczny, zrozumiały i faktycznie odnoszą się do reprezentatywnego dla Spółki przykładu w znaczeniu, w jakim występuje to pojęcie w ustawie o kredycie konsumenckim, a więc po określeniu przez Spółkę warunków umowy pożyczki, na których spodziewa się zawrzeć co najmniej dwie trzecie umów danego rodzaju. Na podstawie takiego przekazu nie jest możliwe ustalenie, jaka kwota pożyczki i jakie koszty są tymi właściwymi dla określenia reprezentatywnego przykładu dla Spółki. Nawet jeśli Spółka decyduje się na szerszą prezentację informacji o pożyczce, wskazując koszty dla kilku lub wszystkich pożyczek będących w jej ofercie nie oznacza to, że jest zwolniona z ustawowego obowiązku wskazania, które konkretnie dane dotyczą reprezentatywnego przykładu w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

Podanie w sposób jednoznaczny, zrozumiały i widoczny informacji o pożyczce na podstawie reprezentatywnego przykładu ma umożliwić konsumentowi porównanie ofert różnych pożyczkodawców przed zawarciem umowy, ułatwiając im dokonanie świadomego wyboru¹. Zapoznanie się z informacjami o pożyczce opartymi na reprezentatywnym przykładzie, stwarza konsumentowi szansę na porównanie wielu ofert, z uwzględnieniem częstotliwości występowania na rynku umów danego rodzaju. Eliminuje jednocześnie ryzyko wybierania i prezentowania przez pożyczkodawców tych pożyczek, które są w ich ofercie najkorzystniejsze pod względem warunków finansowych, ale które nie są przez nich udzielane szerokiemu gronu konsumentów. Reprezentatywny przykład ma umożliwić konsumentowi dokonanie realnej oceny jego przyszłego zobowiązania.

Z obowiązku dostosowania rozpowszechnianych ulotek do wymogów ustawy o kredycie konsumenckim nie zwalnia Spółki fakt, że reklamowane pożyczki nie są oprocentowane. Należy podkreślić, że art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy ma charakter bezwzględny. Dane, o których w nim mowa, niezależnie od ich faktycznej wartości, muszą być więc podane w każdej reklamie określającej koszt pożyczki. Nawet zatem, jeśli stopa oprocentowania pożyczek, których udziela Spółka wynosi 0%, powinno być to wyraźnie wskazane w reklamie. Tylko wówczas konsument uzyskuje wszystkie obligatoryjne dane o pożyczce i nie musi domniemywać i dodatkowo ustalać w inny sposób, czy faktycznie pożyczka nie jest oprocentowana, czy też jest, ale wbrew wymogom ustawy informacji tej nie podano w reklamie. Należy ponadto zauważyć, że art. 7 ust. 1, w odróżnieniu od art. 7 ust. 2 ww. ustawy, nie zawiera odniesienia do „stosownych przypadków”, tj. sytuacji, w których podanie określonych danych jest wymagane tylko wówczas, gdy jest to możliwe ze względu na charakter oferowanej przez pożyczkodawcę usługi.

Dlatego też Prezes Urzędu uznał, że Spółka naruszyła art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 i ust. 2 pkt 1 i 2 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. Naruszenie również zbiorowych interesów konsumentów przesądza o stwierdzeniu, że Spółka stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt V sentencji decyzji.

¹ Założenia do ustawy o kredycie konsumenckim w związku z implementacją Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008r. w sprawie umów o kredyt konsumencki, [http://www.mg.gov.pl/files/upload/8577/Założenia_kredyt_konsumencki.pdf](http://www.mg.gov.pl/files/upload/8577/Za%C5%82o%C5%9Bzenia_kredyt_konsumencki.pdf).

VI.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z ww. przepisu wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy Prezes Urzędu uznał za uzasadnione nałożenie na Spółkę kar pieniężnych za praktyki stwierdzone w pkt II, III, IV i V sentencji decyzji, skutkujące pozbawieniem konsumentów istotnych informacji o pożyczce na etapie zawierania umowy i na etapie poprzedzającym zawarcie umowy.

Ocena zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje na nieumyślne naruszenie przez Spółkę przepisów ustawy. Zdaniem Prezesa Urzędu, Spółka naruszyła zasady ostrożności w relacjach z konsumentami. Jako profesjonalista Spółka ma obowiązek znać przepisy, które dotyczą warunków świadczenia usług finansowych na rzecz konsumentów. Obowiązek ten dotyczy w szczególności przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, która ma podstawowe znaczenie dla określenia praw i obowiązków stron umowy kredytu konsumenckiego. Uwzględnienie przez Spółkę powszechnie obowiązujących przepisów prawa nie wymaga zachowania przez nią szczególnej bądź nadzwyczajnej staranności. Prezes Urzędu uznał, że Spółka mogła bez przeszkód ustalić, jakie obowiązki nakładają na nią obowiązujące przepisy prawa w zakresie udzielania pożyczek konsumentom. Zdaniem Prezesa Urzędu, reguły ostrożności nakazują również Spółce zwrócenie uwagi na treść rozpowszechnianych reklam tak, aby spełniały wymogi ustawy. W świetle ustalonych okoliczności Prezes Urzędu uznał, że praktyki zakwestionowane w pkt II, III, IV i V sentencji decyzji są skutkiem niedochowania przez Spółkę należytej staranności.

W 2013r. Spółka uzyskała przychód w wysokości [usunięto] zł. Maksymalna kara pieniężna, która mogłaby zostać nałożona na Spółkę wynosi [usunięto] zł po zaokrągleniu.

Ustalając wysokość kar Prezes Urzędu dokonał w pierwszej kolejności oceny wagi stwierdzonych naruszeń przepisów ustawy, wynikiem których są określone kwoty bazowe. W dalszej kolejności Prezes Urzędu rozważył, czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.

1. Praktyki przypisane Spółce w **pkt II i III** sentencji decyzji polegają na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Prezes Urzędu ustalił, że w zawieranych przez Spółkę z konsumentami umowach pożyczek nie ma obligatoryjnych danych, które powinny być zamieszczone w każdej umowie kredytu konsumenckiego. Stwierdzone braki formalne dotyczą zarówno umów zawieranych w miejscu zamieszkania konsumentów, jak i umów zawieranych z wykorzystaniem wiadomości SMS. Praktyki Spółki ujawniają się na etapie zawierania kontraktu, przy czym mogą wywierać wpływ również na jego wykonanie.

Szkodliwość ww. praktyk przejawia się w naruszeniu prawa konsumenta do uzyskania informacji o istotnych postanowieniach umowy pożyczki. Art. 30 ust. 1 ustawy

o kredycie konsumenckim precyzyjnie formułuje zakres danych, jakie muszą być zawarte w umowie kredytu konsumenckiego, gwarantując tym samym konsumentowi określony poziom wiedzy. Brak w umowie obowiązkowych danych godzi w ww. prawo konsumenta. Niewskazanie w umowie np. rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oznacza, że konsument nie uzyskuje informacji o koszcie pożyczki, który zobowiązany będzie ponieść w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki. Zważywszy na fakt, że konsument może np. dopiero w razie niespłacenia pożyczki w terminie dowiedzieć się, jaką wysokość rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego stosuje Spółka, praktyka ta może naruszać pozaekonomiczne i ekonomiczne interesy konsumentów także na etapie wykonania umowy.

Ważąc kwotę bazową kary Prezes Urzędu uwzględnił ponadto okres stosowania praktyk, który przekroczył 1 rok. Umowy pożyczki, w których stwierdzono ww. braki, Spółka zawiera z konsumentami w oparciu o wzorce umów wprowadzone do obrotu prawnego ok. marca 2013r.

Ostatecznie Prezes Urzędu ustalił za omawiane naruszenia kwotę bazową kary na poziomie [usunięto] % przychodu Spółki w 2013r., tj. 9.176 zł po zaokrągleniu.

Prezes Urzędu uznał, że w niniejszym przypadku nie ma okoliczności obciążających, które przemawiałyby za podwyższeniem ustalonej kwoty bazowej kary. W szczególności Spółce nie można przypisać umyślności działania, a więc zamiaru naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Nie ma też okoliczności łagodzących, które wpływałyby na obniżenie kwoty bazowej kary. Należy zauważyć, że Spółka nie zaniechała stosowania tych praktyk.

Z uwagi na powyższe, za stosowanie praktyk wskazanych w pkt II i III sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości 9.176 zł, co stanowi [usunięto] % jej przychodu za 2013r. i [usunięto] % kary maksymalnej.

2. Praktyka określona w pkt IV sentencji decyzji polega na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zamieszczenie we wzorach oświadczeń o odstąpieniu od umowy nierzetelnych informacji dotyczących sposobu złożenia przez konsumenta oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Przypisana Spółce praktyka związana jest z etapem zawierania kontraktu, ale może też wywierać wpływ na jego wykonanie.

Ze swej natury praktyka Spółki narusza prawo konsumenta do uzyskania rzetelnych informacji dotyczących wykonania przyznanego mu przez ustawę prawa do odstąpienia od umowy. Wbrew art. 53 ust. 4 i 5 ustawy o kredycie konsumenckim, Spółka wskazuje w ww. dokumentach, że dla ważności odstąpienia od umowy konsument powinien wypełnić wzór oświadczenia doręczyć osobiście jej agentowi we wskazanym w umowie 14- dniowym terminie. Negatywne skutki praktyki ujawnić mogą się także na etapie wykonania umowy, w razie powzięcia przez konsumenta wątpliwości co do sposobu skorzystania z prawa odstąpienia od umowy.

O stopniu szkodliwości omawianej praktyki decyduje również okres jej stosowania, który przekroczył 1 rok. Spółka wyjaśniła, że wzorce dokumentów przedstawiane konsumentom w związku z ubieganiem się o pożyczkę stosuje w obrocie prawnym w przybliżeniu od marca 2013r.

Wskazane okoliczności przesądziły o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie [usunięto] % przychodu osiągniętego przez Spółkę w 2013r., tj. 4.588 zł po zaokrągleniu.

W ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie nie ma podstaw do gradacji ustalonej kwoty bazowej. Nie ma bowiem okoliczności obciążających, które przemawiałyby za jej podwyższeniem, ani okoliczności łagodzących, które wpływałyby na zmniejszenie tej kwoty.

Za stosowanie praktyki określonej w pkt IV sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył zatem na Spółkę karę pieniężną w wysokości 4.588 zł. Kara ta stanowi [usunięto] % przychodu Spółki w 2013r. i [usunięto] % kary maksymalnej.

3. Praktyka z pkt V sentencji decyzji polega na rozpowszechnianiu przez Spółkę ulotek reklamowych, które nie spełniają wymogów określonych w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. Praktyka ta ujawnia się na etapie przedkontraktowym, którego istotą jest zachowanie przedsiębiorcy ukierunkowane na pozyskiwanie klientów lub złożenie oferty konsumentom, mające na celu skłonienie ich do zawarcia kontraktu. Celem rozpowszechnianych przez Spółkę ulotek jest zachęcenie konsumentów do skorzystania z jej usług.

Przy analizie stopnia szkodliwości ww. praktyki Prezes Urzędu uwzględnił, że Spółka naruszyła główny obowiązek informacyjny w zakresie reklamy, nie podając informacji, które muszą być zamieszczone w każdej reklamie zawierającej dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego w sposób jednoznaczny, zrozumiały i widoczny. Brak obowiązkowych danych o pożyczce, które oparte zostały na reprezentatywnym dla Spółki przykładzie, może prowadzić do pozbawienia konsumenta możliwości porównania oferty Spółki z ofertami innych przedsiębiorców oferujących pożyczki gotówkowe na etapie poprzedzającym zawarcie umowy i dokonanie realnej oceny przyszłego zobowiązania.

Na wagę omawianej praktyki wpływ wywiera również okres jej stosowania, który przekroczył 1 rok. Jak wynika z informacji Spółki, przedłożone w toku postępowania materiały reklamowe rozpowszechnia od sierpnia 2009r.

W opinii Prezesa Urzędu, wymienione okoliczności uzasadniają ustalenie kwoty bazowej kary na poziomie [usunięto] % przychodu Spółki w 2013r., tj. 3.059 zł po zaokrągleniu.

W rozpatrywanej sprawie Prezes Urzędu nie dopatrywał się żadnych okoliczności obciążających bądź łagodzących, które wpływałyby na modyfikację ustalonej kwoty bazowej kary.

Za stosowanie praktyki określonej w pkt V sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył tym samym na Spółkę karę pieniężną w wysokości 3.059 zł. Kwota ta stanowi równowartość [usunięto] % przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2013r. i [usunięto] % kary maksymalnej.

Zdaniem Prezesa Urzędu, orzeczone kary są adekwatne do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kary te pełnią przede wszystkim funkcję represyjną, stanowiąc sankcję i dolegliwość za naruszenie przepisów ww. ustawy oraz prewencyjną, zapobiegającą ponownemu ich naruszeniu przez Spółkę. Warto podkreślić także ich walor wychowawczy, odstraszący innych przedsiębiorców świadczących usługi finansowe przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP O/O Warszawa 511010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego- od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

z upoważnienia Prezesa

Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury UOKiK w Poznaniu
Jarosław Krüger